

BEKNOPTE VOORSTELLING VAN C.D.I.- BWAMANDA

L. VAN BAELEN

1. WAT IS C.D.I.-BWAMANDA?

C.D.I.-Bwamanda is een V.Z.W., die in België kan rekenen op de steun van de V.Z.W. C.D.I.-Bwamanda-België. Juridisch zijn C.D.I.-Bwamanda-België en C.D.I.-Bwamanda-Zaire twee onafhankelijke V.Z.W.'s.

1.1. In Zaire

C.D.I.(Centre de Développement Intégral)-Bwamanda is een Zairese N.G.O. (Niet Gouvernementele Organisatie), door het Zairees recht in 1972 erkend als "A.S.B.L."(Association Sans But Lucratif), die zich op een blijvende en gestructureerde wijze inzet voor de ontwikkeling van het Noord-Westen van de Evenaarsprovincie in Zaire.

1.2. In België

C.D.I. (Centrum voor Dorps-Integratie)-Bwamanda-België is een erkende N.G.O. die het juridisch statuut bezit van V.Z.W. (Vereniging Zonder Winstoogmerk). Om zijn doelstellingen te verwezenlijken kan C.D.I.-Bwamanda-Zaire op een bijzondere wijze rekenen op de steun van C.D.I.-Bwamanda-België, vooral door logistieke steun, door fondsenwerving, door medefinanciering met behulp van lokale, provinciale, nationale en internationale instanties en private hulporganisaties, door het verzekeren van evaluaties en supervisies in Zaire en door de organisatie van stages en studiebeurzen voor Zairese kaders in Europa.

Ook andere projecten in Zaïre, Afrika, Azië en Latijns Amerika kunnen een beroep doen op C.D.I.-Bwamanda-België.

2. ONTSTAAN, GROEI, TOEKOMSTVERWACHTINGEN VAN C.D.I.-BWAMANDA

2.1. ONTSTAAN

C.D.I.-Bwamanda dankt zijn ontstaan aan de ontmoeting van twee initiatieven:

2.1.1. In Bwamanda

Bwamanda is een klein landelijk centrum in Ubangi (Noord-Westen van Zaïre). Hier was sinds 1926 een missiepost, opgericht door de Paters Kapucijnen, met hospitaal en middelbare school. Eind 1967 verzamelde Pater Henri Evens enkele jongeren uit de J.A.C. (Jeunesse Agricole Chrétienne) rondom zich, om na te gaan hoe ze konden meewerken aan de ontwikkeling van hun streek. De bevolking rond Bwamanda leefde in erbarmelijke omstandigheden. Ongeveer 400 kinderen op 1000 stierven voor ze het 5de levensjaar bereikt hadden. Sinds 1960 was er geen dokter meer in het hospitaal en de meeste gezondheidscentra in de brousse waren vervallen en verlaten. Het familiaal inkomen werd geschat op 50 BEF per maand. Bij gebrek aan geselecteerde zaden en aangepaste werktuigen was de landbouwproductie laag en het weinige surplus werd ofwel niet opgekocht, ofwel aan veel te lage prijzen verhandeld. De wegen waren, vooral in het regenseizoen, bijna onberijdbaar. De enkele lagere scholen beschikten niet over gekwalificeerd personeel en functioneerden onregelmatig en het hele bisdom Molegbe beschikte maar over 2 middelbare scholen voor een bevolking van een 500.000 man.

Deze situatie gaf aan de bevolking een gevoel van machteloosheid en gelatenheid in haar ellende.

2.1.2. In Kinshasa

Aan de Universiteit Lovanium vormde zich een kleine groep o.l.v. Professor L. Van Baelen en Dr. J. Van Mullem, die bereid was in het Zairese binnenland

te gaan werken. In 1968 werd het initiatief van Bwamanda hen voorgesteld en ze opteerden voor Bwamanda. Met de bijstand van enkele technici verbonden aan de "Université Lovanium" werd een "Projet de Développement Intégral" uitgewerkt.

De basisideeën kunnen als volgt samengevat worden :

Ontwikkeling: de initiatiefnemers waren overtuigd dat het onaanvaardbaar was dat de mensen van Bwamanda - mensen zoals jij en ik - in onmenselijke omstandigheden leefden. Ze hebben het onvervreembare mensenrecht een bestaan te leiden waarin ze in hun basisbehoeften kunnen voorzien.

Integrale ontwikkeling : door "integraal" bedoelden de initiatiefnemers in de eerste plaats dat ze de bevolking - iedereen zonder onderscheid - wilden helpen, om niet alleen materiële welvaart te verwerven doch ook alle goederen en diensten die noodzakelijk zijn voor de ontplooiing van hun hele persoon. Ze waren er ook van overtuigd dat een ontwikkelingsactie maar kans heeft op slagen, indien gelijktijdig en gecombineerd acties worden ondernomen in de wezenlijke bestanddelen van de gemeenschap, nl. op economisch (landbouwkundig vooral), medisch, sociaal en cultureel gebied. Ook om deze reden werd het woord "integraal" in de naam van het project opgenomen.

Na de goedkeuring en een beperkte financiële tussenkomst zowel van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking als van de Zairese Staat, vertrok einde 1969 een polyvalente equipe naar Bwamanda: Dr. J. Van Mullem als geneesheer, Kris Verfaillie als leraar aan de middelbare school en Jacqueline Vanheers als landbouwkundige. Edwin Vandommele was reeds als leraar werkzaam in de normaalschool in Bwamanda.

2.2. GROEI

Bij de oprichting van C.D.I.-Bwamanda hadden de initiatiefnemers alleen ontwikkelingsactiviteiten voorzien in de onmiddellijke omgeving van Bwamanda voor ongeveer 50.000 inwoners.

2.2.1. Territoriale uitbreiding

Op vraag van de bevolking werd reeds in 1973 een afdeling C.D.I.-Bwamanda opgericht in **Wapinda-Abuzi-Yakoma**, op 600 km van Bwamanda.

In 1976 sloot **Bokilio-Libenge** zich aan; in 1977 was het de beurt aan **Bobito**; in 1979 volgde **Gemena**; in 1982 werd in **Mawuya** C.D.I. opgericht en in 1989 zwermde C.D.I. uit naar **Bumba**.

We schatten dat, einde 1994, in het Zairese binnenland, meer dan 500.000 Zairezen in de invloedssfeer leven van de N.G.O. C.D.I.-Bwamanda, over een gebied tweemaal zo groot als België.

Sinds 1976 beschikt C.D.I.-Bwamanda in **Kinshasa** over een vertegenwoordiging die zorgt voor logistieke steun en voor de verwerking van de landbouwprodukten. Deze verwerkingseenheid is steeds groter geworden, zodat C.D.I. reeds viermaal moest verhuizen naar ruimere installaties.

C.D.I. kreeg ook meerdere aanvragen om projecten te begeleiden in andere streken van Zaire, o.m. in Bandundu.

2.2.2. Sectorale uitbreiding en verticale integratie

Om haar doelstellingen te realiseren heeft C.D.I.-Bwamanda zolang mogelijk getracht de diensten te gebruiken van de bestaande officiële en private ondernemingen. Doch om de bevolking efficiënt te kunnen helpen, was het project verplicht eigen diensten op te richten.

Enkele voorbeelden :

Gedurende een tiental jaren vervoerde C.D.I.-Bwamanda zijn landbouwprodukten (vooral maïs, soja en koffie) naar Kinshasa met boten van de parastatale ONATRA of van privé-rederijen. Doch dikwijls bleven de produkten in het binnenland of kwamen ze te laat aan in Kinshasa. Vandaar de noodzaak om over eigen boten te beschikken.

C.D.I.-Bwamanda wilde zich beperken tot de produktie en de commercialisering van voedingsgewassen, doch onder druk van de boeren is het project met de opkoop van koffie begonnen. Weldra bleek dat de bouw van installaties voor de verwerking van de koffie en de organisatie van de uitvoer noodzakelijk waren.

Bij het opstarten van het project lag het in de bedoeling de produkten zoveel mogelijk onverwerkt naar Kinshasa te sturen. Doch bij aankomst vond C.D.I. geen afname bij de agro-industrie tenzij aan veel te lage prijzen. Vandaar de noodzaak om de eigen verwerkingseenheid uit te breiden en een efficiënt commercialiseringssysteem op te zetten.

De **berijdbaarheid van de landbouwwegen** is een **conditio sine qua non** voor het project. Lange tijd werd deze taak overgelaten aan de parastatale "Office des Routes" en aan privé-ondernemingen die als onderaannemer van de "Office des Routes" optraden. Uit noodzaak werd C.D.I.-Bwamanda gedwongen zelf contracten af te sluiten met "Office des Routes" en daarnaast andere financieringsbronnen te zoeken.

Op deze manier zijn de 14 diensten tot stand gekomen die nu functioneel zijn binnen het project, alsook de verticale integratie, waarbij gepoogd wordt heel de keten van producent tot verbruiker te organiseren.

2.3. TOEKOMSTPERSPECTIEVEN

Plannen voor de toekomst is steeds in zekere mate koffiedik kijken, vooral als het gaat om activiteiten in een land zoals Zaïre.

2.3.1. In het algemeen

Daar de economische en sociale infrastructuur totaal ontreederd is, lijkt het onwaarschijnlijk dat op korte en halflange termijn, enerzijds de privé-investeringen in voldoende mate zullen toestromen, en anderzijds de Staat over de nodige middelen zal beschikken om de boeren een bescheiden welvaart te bezorgen. Vandaar dat, hoofdzakelijk in het binnenland, de N.G.O.'s bepaalde taken op zich zullen moeten nemen. Trouw aan zijn traditie, houdt C.D.I.-Bwamanda zich klaar om aan de wederopbouw mede te werken. C.D.I. rekent hiervoor op de steun van officiële en privé-instanties.

2.3.2. Voedselvoorziening

Eén van de hoofdtaken van C.D.I.-Bwamanda blijft het meewerken aan de produktie van voldoende voedsel in Zaïre zelf ("**Autosuffisance alimentaire**"). Sinds in 1991 de crisis in Zaïre in volle hevigheid losbrak, is een subsidiëringssysteem

uitgebouwd voor basisvoedingsproductie, zoals maïs- en sojabloem en rijst. Hierdoor wordt ten dele de daling van de koopkracht van de stedelingen opgevangen, terwijl aan de boeren een rendabele prijs betaald kan worden voor hun landbouwprodukten.

Bij een eventuele wederopbouw van Zaïre zal het invoeren van een volledig vrijhandelssysteem zeer geleidelijk moeten gebeuren, wil men niet tot een totale ontreddering van de landbouwsector komen.

C.D.I.-Bwamanda rekent op de nodige subsidies om de productie van landbouwprodukten lonend te houden voor de boeren.

3. STRUCTUUR VAN C.D.I.-BWAMANDA

Om de concrete organisatie van C.D.I.-Bwamanda goed te vatten, moet voor ogen worden gehouden dat er een onderscheid bestaat tussen enerzijds de eigenlijke bestuursorganen en anderzijds de kanalen waardoor het project de boeren in zijn acties tracht te betrekken.

In de beginperiode werd een evolutie van "**pre-coöperatief**" naar een echte "**juridische coöperatief**" in het vooruitzicht gesteld. Vandaar dat als logische evolutie verwacht werd dat de kanalen waardoor de boeren in het project werden betrokken, opgenomen zouden worden in de bestuursstructuren. Doch onder de druk van de zeer negatieve ervaringen met de pogingen om een echte "coöperatief" op te richten, ontwikkelde C.D.I.-Bwamanda van een "**pre-coöperatief**" naar een "**dienstenverlenend organisme**".

De kanalen waardoor de bevolking effectief participeert werden dan ook niet juridisch in de bestuursstructuren opgenomen.

3.1. BESTUURSSTRUCTUREN

Van bij de aanvang opteerden de initiatiefnemers voor een eenvoudige doch wettelijk erkende structuur, waardoor C.D.I.-Bwamanda een zekere onafhankelijkheid gegarandeerd werd zowel t.o.v. de kerkelijke als van de staatsinstellingen. In de mate van het mogelijke werd een goede samenwerking met beide instanties

nagestreefd, doch door zijn erkenning als V.Z.W., kon C.D.I. zich onafhankelijk opstellen.

De V.Z.W. C.D.I.-Bwamanda bestaat uit effectieve leden, een raad van bestuur en een dagelijks bestuur.

3.1.1. De effectieve leden

Voor het ogenblik zijn dit een 80-tal personen, die op een bijzondere wijze met de ontwikkeling van het Noord-Westen van de Evenaarsprovincie begaan zijn. Bij de stichting waren dit de initiatiefnemers en de eerste medewerkers. Nadien werden en worden nieuwe leden met 2/3 meerderheid gecoöpteerd. De effectieve leden zijn het hoogste gezag van de V.Z.W. Zij stellen de algemene beleidslijnen op en benoemen de bestuurders, die ertoe gehouden zijn jaarlijks verantwoording af te leggen.

3.1.2. De bestuurders

Er zijn 7 bestuurders. Ze worden benoemd door de effectieve leden. Hun taak bestaat er voornamelijk in om, uitgaande van de algemene beleidslijnen die opgesteld worden door de effectieve leden, de krachtlijnen van de strategie te bepalen. Verder benoemen, begeleiden en controleren ze het dagelijks bestuur.

3.1.3. Het dagelijks bestuur

De leden van het dagelijks bestuur worden door de bestuurders aangeduid om de concrete strategie en de activiteiten te bepalen en te laten uitvoeren. Eén van zijn voornaamste taken hierbij is de integratie van de landelijke bevolking in het project.

3.2. KANALEN VOOR PARTICIPATIE VAN DE BOEREN IN HET PROJECT

Eén van de pijlers van C.D.I.-Bwamanda is de **vrije deelname** van de bevolking aan de initiatieven van het project. Vandaar dat van bij de aanvang, vooral dankzij de medewerking van de missionarissen, praktisch dagelijks vergaderingen met de boeren belegd werden. Als reactie op de door de staat verplicht opgelegde culturen (waaronder hoofdzakelijk katoen) die ze als een uitbuiting ervoeren, waren de boeren uiterst wantrouwig tegenover elk initiatief dat hen werd opgelegd. Vandaar dat geleidelijk aan de volgende structuren of kanalen werden gecreëerd om de bevolking te sensibiliseren en effectief te laten deelnemen aan de initiatieven van het project.

3.2.1. Dorp

In elk dorp werd gepoogd een "**Comité de développement**" op te richten. De samenstelling ervan moet de hele gemeenschap vertegenwoordigen. Op dit niveau is niemand bezoldigd, ook niet de "Balendisi", dit zijn de "contactboeren" die hun medeboeren begeleiden en bijstaan bij de opkoop van de landbouwprodukten.

3.2.2. C.R.D.I. (Centre Rural de Développement Intégral)

Per groep van 5 à 10 dorpen (5.000 à 10.000 inwoners), kiezen de boeren één dorp uit waar een C.R.D.I. wordt opgericht. Deze C.R.D.I.'s omvatten een elementaire infrastructuur: vooral een vergaderzaal, een gezondheidscentrum, een loods voor opslag van landbouwprodukten, een volledige lagere school. Tevens werken hier meerdere technici die bezoldigd worden door C.D.I., o.m. een hulpverpleger, een landbouwanimator.

3.2.3. Centrum

Op basis van een socio-geografische samenhang wordt per groep van een tiental C.R.D.I.'s een lokaliteit uitgekozen, waar door C.D.I. een eigen centrum wordt opgericht.

In het Noord-Westen van de Evenaarsprovincie heeft C.D.I. in volgende lokaliteiten centra uitgebouwd: Bwamanda, Bobito, Bokilio, Gemena, Mawuya, Businga, Abumombazi, Yakoma, Wapinda. In Bumba is men in 1989 begonnen met de uitbouw van een nieuw centrum.

Elk centrum beschikt over een aantal gebouwen waarin de voornaamste diensten van C.D.I. zijn ondergebracht:

- * landbouwdienst die instaat voor animatie, opkoop, beperkte verwerking
- * medico-sanitaire dienst met hospitaal of centraal gezondheidscentrum ingeschakeld in een gezondheidszone
- * technische dienst met o.m. een garage
- * sociale diensten: alfabetisering, foyers voor vrouwenanimatie, scholen

Een equipe van deskundigen onder leiding van een "Chef de Centre" is verantwoordelijk voor het runnen van de verschillende diensten.

Het is op het niveau van de Centra dat de jaarlijkse vergaderingen, de zogenaamde "**réunions statutaires**" (ten onrechte "statutair" genoemd), van C.D.I.-Bwamanda gehouden worden. Nadat elke C.R.D.I. met zijn "Comité de développement" een evaluatie van het verlopen werkjaar heeft besproken, komen twee afgevaardigden van elk dorp naar het nabijgelegen Centrum. Tot deze jaarlijkse bijeenkomst worden eveneens uitgenodigd: de dorpshoofden, de "Balendisi" of contactboeren, de lokale kerkelijke en officiële instanties. In aanwezigheid van een delegatie van het dagelijks bestuur worden de socio-economische situatie, de realisaties, de mislukkingen van de C.D.I.-activiteiten, alsook de verwachtingen voor het komende jaar democratisch besproken. Het dagelijks bestuur verzamelt en resumeert die gegevens voor de raad van bestuur. Bij de uitwerking van het jaarplan voor het volgend werkjaar vormt dit rapport één van de basisdocumenten. Op die manier wordt een hechte band gesmeed tussen de V.Z.W. en de door haar omkaderde boeren, en dit op een volledig vrijwillige basis.

4. VOORNAAMSTE ACTIVITEITEN VAN C.D.I.-BWAMANDA

Als vertrekpunt werd vooropgesteld dat C.D.I.-Bwamanda economische activiteiten zou organiseren, die de boeren een voldoende inkomen moeten verzekeren om op langere termijn in staat te zijn de sociale diensten zelf te betalen. Verder zouden de bestaande sociale diensten worden uitgewerkt ofwel zouden nieuwe sociale diensten worden opgericht, zodat een volwaardige menselijke ontplooiing mogelijk

wordt. Gezien de miserabele toestand van de bevolking, was zowel voor de investeringen als voor de functionering een aanzienlijke kapitaalinjectie nodig.

Ondanks de petroleumcrisis slaagde C.D.I.-Bwamanda erin zijn functioneringsbudget grotendeels in evenwicht te houden. Het systeem van "cross-subsidization" door overheveling van de surplussen van bepaalde sectoren naar verlieslijdende diensten, was hierbij een voorname hulp. De verkoop van een gedeelte van de koffie aan "Max Havelaar"-voorwaarden zorgde voor extra inkomsten. Voor de nieuwe investeringen moest een beroep gedaan worden op de internationale solidariteit. Deze hoopvolle evolutie kon sinds 1991 niet meer voortgezet worden. Vooreerst komt de Zairese staat zijn verplichting niet na om zelfs maar een minimumbijdrage te leveren voor de socio-culturele diensten, bijv. de betaling van leraars, onderwijzers, dokters, verplegers, of voor de infrastructures, bijv. het onderhoud van de wegen. Vervolgens is de koopkracht van de bevolking, vooral in de steden, zo verminderd dat ze zonder humanitaire hulp en subsidiëring van de basisvoedselproducten (maïsbloem, rijst, sojabloem), niet kunnen overleven. Zonder deze subsidiëring zou C.D.I.-Bwamanda bij zijn boeren die landbouwproducten nu niet kunnen opkopen aan een rendabele prijs, daar de afzet onmogelijk zou zijn.

4.1. ECONOMISCHE ACTIVITEITEN

C.D.I.-Bwamanda beoogt op de eerste plaats een kwalitatieve en kwantitatieve voeding te verzekeren aan alle inwoners van het Noord-Westen van de Evenaarsprovincie. Vervolgens wordt een verhoging van de produktie van voedingsgewassen nagestreefd door beter zaaigoed en aangepaste teeltmethodes, indien een surplus kan verkocht worden dat op zijn beurt bijdraagt tot de voedselvoorziening in Kinshasa. Als exportprodukt wordt de koffie gepromoot.

4.1.1. Produktie van zaai- en plantgoed

Op het kleine proefstation "Nzingo" worden nieuwe variëteiten en teelttechnieken uitgetest, maar er wordt vooral gezorgd voor de "zaaigoedvermeerdering". Hierbij wordt ook een beroep gedaan op "zaadboeren" of "cultivateurs-multiplicateurs".

In 1993 werd op het proefstation "Nzingo" (Bwamanda) volgend zaai- en plantgoed geproduceerd :

- 37 T Kasai I maïs
- 15 T Jupiter en INIAP (Ecuador) soja
- 70 T paddyrijst IRAT
- 15.000 geselecteerde palmboompjes

4.1.2. Landbouwanimatie

Verspreiding van het nieuwe zaaigoed, begeleiding van de boeren langs de "Balendisi" (contactboeren in de dorpen), vooral voor de verbetering van de koffieplantages, aanleg van kleine visvijvers.

C.D.I.-Bwamanda stelt voor dit werk volgend personeel ter beschikking:

- 8 specialisten A1 in "Développement Rural" (agents de développement)
- 10 landbouwkundigen A1 en A2 (techniciens de développement)
- 7 landbouwkundigen A3 (moniteurs agricoles)

4.1.3. Opkoop van de landbouwprodukten

Jaarlijks worden er in het Noord-Westen van de Evenaarsprovincie ongeveer 3.000 T maïs, 1.200 T rijst, 3.000 T koffie en 500 T soja opgekocht. Dit gebeurt met eigen tractoren en vrachtwagens.

In de loop van 1993 werden volgende produkten opgekocht :

2.700 T maïs, 163 T soja, 1.200 T paddy-rijst, 1.500 T koffie (2.000 T droge bessen; 2.400 rode bessen en 59 T ontpelde koffie).

4.1.4. Conditionering van de landbouwprodukten

- * Maïs: drogen, opzakken.
- * Soja: zuiveren, toasten en verwijderen van de bittere smaak, ontpellen, opzakken.
- * Paddy-rijst: drogen, ontpellen, opzakken.
- * Koffie: ontpellen (natte en droge methode), drogen, opzakken.

Deze conditionering gebeurt in de centra die over de nodige drooginstallaties en andere uitrusting beschikken.

4.1.5. Vervoer van de landbouwprodukten naar Kinshasa

Het overgrote deel van de opgekochte landbouwprodukten wordt met eigen boten (2 duwboten met elk 2 schuiten van 250 T) naar Kinshasa vervoerd.

Zo werden er in 1993 11.000 T landbouwprodukten vervoerd naar Kinshasa.

Op de terugreis naar het binnenland worden allerhande verbruiksgoederen voor de bevoorrading van de verschillende centra aangebracht.

In 1993 was dit: 800 T brandstof, 400 T wisselstukken, 450 T constructiemateriaal en allerhande verbruiksgoederen, 500 T allerlei, waarvan 50 T geneesmiddelen.

4.1.6. Verwerking van de landbouwprodukten

Een klein deel van de voedingsgewassen wordt in de centra van het binnenland verwerkt, vooral maïs en soja. Tevens wordt kippenvoer geproduceerd in Bwamanda. Het overgrote deel van de landbouwprodukten wordt echter in Kinshasa verwerkt.

Vanaf 1991 vertrouwden de officiële en private hulporganisaties de voedselhulp voor Kinshasa toe aan C.D.I.-Bwamanda.

In 1993 werden volgende hoeveelheden voedsel geproduceerd:
7.450 T maïsbloem en 1.012 T witte rijst.

Dit had tot gevolg dat C.D.I.-Bwamanda een deel van het overschot van de maïs en rijst, geproduceerd door de boeren buiten het Noord-Westen van de Evenaarsprovincie, kon opkopen, o.a. in Bandundu en Bas-Zaïre. C.D.I. gaf hierbij voorrang aan de produkten van kleine coöperatieve projecten.

In 1993 werd, naast C.D.I.-binnenland, opgekocht in Kinshasa :
6.248 T maïs en 281 T paddy-rijst. C.D.I.-Bwamanda maakte in zijn installaties ook 2.348 T koffie exportklaar en zorgde voor de levering ervan in Matadi.

Begin 1994 zijn ook een kleine koffiebranderij en een aardnotenoliefabriekje opgestart. Er wordt een uitbreiding van de productie gepland, indien C.D.I. voldoende investeringen vindt.

4.1.7. Kippenweek

Om het vleestekort aan te vullen dat in het binnenland ontstaan was door de vermindering van het wild, en om een verhoging van het inkomen te bekomen door de verwerking van de landbouwprodukten, werd in 1976 een poging ondernomen met kippenweek. Er werd begonnen met 40 eieren. In 1988 werden ongeveer 10.000 piepkuikens per week geproduceerd door eigen moederdieren 'Kabir' en 'Hypeco'. Ook hier was Kinshasa de voornaamste afzetmarkt. In 1990-1992 ging de kippenweek erg achteruit omwille van de slechte voeding en van de onregelmatige vliegtuigverbindingen tussen Gemena en Kinshasa.

In 1993 werd een nieuwe start genomen. Zowel in Bwamanda als in Kinshasa heeft C.D.I.-Bwamanda nu moederdieren. De vraag naar piepkuikens (vleeskippen - KABIR) in het binnenland is zo groot, dat weldra opnieuw een productie van 5.000 piepkuikens per week zal bereikt worden. Kinshasa bevindt zich nog in de aanloopperiode, doch er is een lange wachtlijst van kandidaat-kwekers.

Tevens beschikt C.D.I.-Bwamanda in Kinshasa over een kleine **veevoederfabriek** die in 1993 2.748 T diverse veevoeders produceerde.

4.2. NIET-ECONOMISCHE DIENSTEN

4.2.1. Medische dienst

C.D.I.-Bwamanda combineerde steeds curatieve en preventieve geneeskunde.

Aan C.D.I. zijn 3 "**Zones de Santé**" toevertrouwd, met 5 hospitalen en een 80-tal gezondheidscentra. Hieraan zijn 9 Zairese dokters, 7 A1 verplegers, 21 A2 verplegers en 118 A3 verplegers verbonden.

Het **vaccinatieprogramma** wordt nog steeds optimaal verzekerd, o.m. tegen mazelen en polio. Het hospitaal van Bwamanda is door de Zairese regering aangeduid als centrum voor de strijd tegen de **slaapziekte**, die ook in Zuid-Ubangi opnieuw ravage aanricht. Ook wordt heel bijzondere aandacht besteed aan de

verzorging van **aids**-patiënten en aan de voorkoming van de uitbreiding van deze ziekte. De nabijheid van Bangui (hoofdstad van de Centraal Afrikaanse Republiek), een haard van besmetting, maakt deze preventie tot een dringende noodzaak.

Om de gezondheidszorgen betaalbaar te maken werd in de "Zone de Santé" begonnen met een **mutualiteit** die momenteel reeds meer dan 100.000 leden telt.

Om te kunnen beschikken over technisch goed gevormd en toegewijd personeel, werden twee **verpleegscholen** geopend; een A2 in Bwamanda en een A3 in Wapinda. Vooral de school van Bwamanda staat op hoog niveau, zodat meerdere congregaties van vrouwelijke religieuzen uit andere regio's - ook vanuit Kinshasa - hun leerlingen naar de school van Bwamanda sturen.

De bevoorrading van medicamenten wordt verzekerd door een **apothek**, gerund door C.D.I. Deze voert zelf medicamenten in en helpt ook de hospitalen bevoorraden in gezondheidszones die niet door C.D.I. worden beheerd.

4.2.2. Socio-culturele dienst

C.D.I.-Bwamanda hechte steeds veel belang aan de culturele achtergrond als basis voor een echte ontwikkeling. In het eerste project van 1969 lezen we dat "een ontwikkelingsproject moet rekening houden met de sociale en ideologische achtergrond van het volk". En verderop nog dit: " het onderwijs lijkt ons belangrijk". Vandaar dat zowel veel aandacht besteed wordt aan de algemene volksopleiding als aan de uitbouw van een volledig scholennet.

4.2.2.1. Volksopleiding

De volksopleiding gebeurt via alfabetiseringscursussen, vrouwenanimatie en de "Foyers Sociaux".

Een heel belangrijke rol vervult "Radio Lendisa" die in een straal van 100 km vanuit Bwamanda dagelijks educatieve en recreatieve uitzendingen verzorgt in de lokale talen, Ngbaka en Lingala.

Ook de catechisten, die in Bwamanda tevens een vorming krijgen van landelijk animator, helpen in de dorpen bij de algemene ontwikkeling, naast en in de religieuze vorming.

4.2.2.2. Uitbouw van een scholennet

Gedurende 25 jaar werkte C.D.I.-Bwamanda mee aan de uitbouw van de infrastructuur voor lager en middelbaar onderwijs.

Naast de vele lagere scholen in de dorpen, werden scholen voor middelbaar onderwijs opgericht:

- * Bwamanda: - algemeen middelbaar: pedagogie en wetenschappen
 - technische school A2: electriciteit
 A3: automekaniek
 - verpleegschool A2: 3 opties

- * Bobito: - A2 Landbouw

- * Gemena: - middelbare school: literaire afdeling

- * Yakoma: - middelbare school A2: biochemie
 - technische school A3: automekaniek

- * Wapinda: - verpleegschool A3: 2 opties

De technische scholen en de verpleegscholen worden nog steeds volledig beheerd door C.D.I.-Bwamanda. Aan de andere scholen werd tot in 1990 veel bijstand verleend door de aanwerving van bekwaam personeel en materiële hulp. Door de stopzetting van de internationale bijstand heeft C.D.I. zijn hulp moeten beperken.

4.3. TECHNISCHE DIENST

Als ondersteuning van de vele diensten heeft C.D.I.-Bwamanda een goed georganiseerde technische dienst uitgebouwd.

4.3.1. Onderhoud van het rollend materiaal

Onderhoud van alle rollend materiaal, o.m. 30 vrachtwagens voor de opkoop, 15 terreinwagens, 20 moto's en tientallen fietsen.

4.3.2. Wegenonderhoud

400 km nationale en landbouwwegen worden nog steeds door C.D.I. onderhouden. Tot begin 1994 kon een beroep gedaan worden op nationale en internationale financiering. Sinds een jaar moet dit uit eigen middelen gefinancierd worden. Het is uiterst dringend dat hier opnieuw hulp geboden wordt.

4.3.3. Watervoorziening

Boring, plaatsing en onderhoud van handpompen in de dorpen. Reeds 450 pompen werden geïnstalleerd. Nog veel dorpen wachten op "hun" pomp.

5. PERSONEEL

C.D.I.-Bwamanda is opgericht, omdat de initiatiefnemers overtuigd waren dat de bevolking van de Ubangi-streek recht had op een menswaardig bestaan, wat veronderstelt dat ze in hun basisbehoeften kunnen voorzien.

Om dit te bereiken was het nodig om een aantal diensten te organiseren. Doch het is niet voldoende een materiële infrastructuur uit te bouwen, er moesten ook bekwame en toegewijde technici geëngageerd worden om deze diensten efficiënt te runnen. Steeds werd voorrang gegeven aan bekwame Zaïrezen. Doch nooit werd er aan zaïrianisering gedaan ten koste van de efficiëntie en de kwaliteit van de betrokken dienst. Immers op deze wijze zou tekort gedaan worden aan de doelstelling : de bevolking daadwerkelijk hulp te bieden. Vandaar dat C.D.I.-Bwamanda verplicht was buitenlandse technici aan te werven: met zorg werd uitgezien naar technici die uitmuntten door bekwaamheid, toewijding en zorg voor de vorming van Zaïrese kaderleden. Hen werd gevraagd hun werk te funderen op een ethische basis van bezorgdheid voor het algemeen welzijn en van solidariteit met de minstbedeelden.

De politiek van C.D.I.-Bwamanda was gegrond op de overtuiging dat de Zaïrezen bekwam waren het werk van de buitenlandse technici over te nemen mits een degelijke voorbereiding. Vandaar dat bij voorkeur een kans werd gegeven aan personeelsleden van eigen opleiding, die zich van onderaan opgewerkt hebben op deze ethische basis. Dankzij deze geleidelijke en beredeneerde zaïrianisering

kon het geforceerde vertrek van de buitenlandse technici, door de verbreking van de internationale ontwikkelingssamenwerking, op een bevredigende wijze worden opgevangen.

Voor het ogenblik zijn er naast enkele Europese Zusters, die vooral in de hospitalen van het binnenland belangrijke taken verrichten, nog drie Europese technici in Kinshasa. In samenspraak met de Zairese beheerders en de betrokken diensten, zal nu uitgemaakt worden in welke mate de jonge Zairese kaders nog nood hebben aan begeleiding door evaluatie en supervisie vanuit Europa. Tevens moet gediscussieerd worden of een beperkt aantal buitenlandse technici voor welomschreven taken moet behouden blijven. Als basis voor deze discussie mag maar één standpunt ingenomen worden: wat is nodig om de bevolking tot welvaart en welzijn te brengen? Dit principe, dat aan de basis lag van C.D.I.-Bwamanda, moet het leidmotief blijven van de voortgezette C.D.I.-Bwamanda werking.

**C.D.I.-Bwamanda in Kinshasa: inschrijving voor aankoop van maïs-
sojabloem en rijst aan sociale prijzen**

*C.D.I.-Bwamanda à Kinshasa: inscription pour l'achat de farine de
maïs/soja et de riz à des prix sociaux*